

УДК 378.013.42.091.212-054.6

ЦЕНТР МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ЯК СКЛАДОВА ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА ЇХ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

Білик О. М.

У статті розглянуто Центр міжкультурної комунікації та соціальної інтеграції іноземних студентів як складову соціокультурного компонента освітньо-культурного середовища вищого навчального закладу. Визначено основні напрями, соціально-педагогічні умови діяльності центру та вплив на процес соціалізації іноземних студентів.

Ключові слова: соціалізація, іноземні студенти, освітньо-культурне середовище вищого навчального закладу.

В статье рассматривается Центр межкультурной коммуникации и социальной интеграции иностранных студентов как составляющая социокультурного компонента образовательно-культурной среды высшего учебного заведения. Определены основные направления, социально-педагогические условия деятельности центра и влияние на процесс социализации иностранных студентов

Ключевые слова: социализация, иностранные студенты, образовательно-культурная среда высшего учебного заведения.

The article deals with the Center for Intercultural Communication and Social Integration of International students as a constituent of the socio-cultural component of the educational and cultural environment at the institution of higher education. The basic directions, socio-pedagogical conditions of the Centre's activities and the impact on the socialization process of international students are determined.

Key words: socialization, international students, educational and cultural environment of a higher education institution.

Постановка проблеми. Зростання експортного потенціалу української вищої освіти та пов'язані з цим процеси інтеграції в міжнародний освітній простір актуалізують пошуки шляхів удосконалення професійної підготовки іноземних студентів в українських вишах та підвищення її якості.

Навчальна діяльність іноземних студентів, їх професійне становлення залежать від успішної соціалізації в умовах нового для них освітньо-культурного середовища вищого навчального закладу України. Для ефективності цього процесу потрібна перебудова роботи вищого навчального закладу, спрямована на створення сприятливих умов для соціального виховання, соціального розвитку та становлення особистості іноземного студента. У цьому процесі значну роль відіграє середовище, у якому відбувається фахова підготовка іноземних студентів. Саме від правильної організації освітньо-культурного середовища вищих навчальних закладів з урахуванням специфіки навчання іноземних студентів залежить ефективність навчально-виховного процесу та якість професійної підготовки іноземних громадян, а також процес їхньої соціалізації.

Аналіз досліджень з проблеми. Процес соціалізації молоді став предметом особливого вивчення з початку ХХ ст. у працях Г. Тарда, Ф. Г. Гіддінгса, Г. Лебона, Т. Парсонса, Е. Дюркгейма, Ч. Кулі та ін. На сучасному етапі соціалізацію з соціально-педагогічної точки зору досліджують Б. Бім-Бад, О. Безпалько, В. Бочарова, О. Газман, І. Зверева, Н. Заверико, Н. Лавриченко, Г. Лактіонова, А. Мудрик, С. Омельченко, А. Рижанова, І. Рогальська, С. Савченко, С. Харченко та ін. Соціалізацію студентської молоді серед соціальних педагогів вивчають Б. Ананьєв, Ж. Баб'як, Ю. Богинська, Л. Дябел, Ю. Загородній, І. Курліщук, Н. Міщенко, Г. Овчаренко, С. Савченко, Н. Самохіна, О. Севастьянова, О. Туріна, С. Фурдуй, Н. Шабаєва, Л. Шеїна, В. Штифурак та ін. Різні аспекти

соціалізації іноземних студентів розглядають К. Буракова, Дін Сінь, Н. Грищенко, Д. Порох, О. Резван, Сін Чжефу, В. Стрельцова, Ху Жунсі, Т. Язвінська та ін.

Поняття “середовище” й “освітнє середовище” є об’єктом дослідження в багатьох наукових джерелах: теоретичні засади розвитку педагогічного середовища розглядалися в працях М. Іорданського, В. Шульгіна, С. Шацького; виховний потенціал соціального середовища досліджували Ю. Мануйлов, А. Мудрик, Н. Новикова, Л. Селіванова, В. Ясвін; взаємодію особистості й соціального середовища вивчали О. Асмолов, І. Кон; психологічний аспект середовища людини розкрили у своїх працях Л. Виготський, Д. Ельконін, С. Рубінштейн; соціокультурні аспекти освітнього середовища вивчали С. Бондарева, І. Відт, Я. Довгополова, Л. Коган, Н. Крилова, Л. Круглова, Л. Михайлова, В. Стрельцова, О. Туріна, Т. Тюльпа, Ху Жунсі; різні аспекти освітнього середовища вищого навчального закладу досліджені в працях А. Бондаревської, Л. Бельковець, А. Веряєва, А. Мазуренка, Т. Менг, В. Слободчикова; дослідження інформаційно-освітнього середовища вищого навчального закладу здійснено в розвідках А. Абросімова, Є. Зайцевої, Т. Єременко, К. Кречетнікова та ін.

Проте роль компонентів освітньо-культурного середовища вищого навчального закладу в соціалізації іноземних студентів досліджено ще недостатньо.

Мета статті – висвітлення напрямів діяльності Центру міжкультурної комунікації та соціальної інтеграції іноземних студентів як складової соціокультурного компонента освітньо-культурного середовища вищого навчального закладу та з’ясування його ролі в соціалізації іноземних студентів.

Виклад основного матеріалу. Як вказує В. Шейко, “культура – це розвиток духовно-практичних можливостей і потенцій людини, їх втілення в індивідуальному розвитку людей. Через залучення людини до світу культури, змістом якої є сама людина в усьому багатстві її можливостей, потреб і форм існування, реалізується як самовизначення особистості, так і її розвиток” [9, с. 19]. Тобто важливим аспектом успішної соціалізації іноземних студентів в освітньо-культурному середовищі вищого навчального закладу є усвідомлення ними соціально-культурних особливостей українського народу та оволодіння базовими елементами української культури.

З позицій соціальної педагогіки соціалізація визначається як “процес входження людини в суспільство разом із його соціальними зв’язками та інтеграцією в різні типи соціальних спільнот, унаслідок чого відбувається становлення соціального індивіда” [5, с. 237].

Вивчення особливостей соціалізації студентської молоді, зокрема іноземних студентів, аналіз специфіки та структури освітньо-культурного середовища, в якому перебувають іноземні студенти, узагальнення практичного досвіду соціалізації іноземних студентів у вищих навчальних закладах та власного багаторічного досвіду роботи на посаді декана факультету по роботі з іноземними студентами та завідувача Центру міжнародної освіти і співробітництва у вищому навчальному закладі культурно-мистецького спрямування дозволили дійти висновку про те, що процес соціалізації іноземних громадян в умовах освітньо-культурного середовища вищого навчального закладу України варто розглядати як такий, що складається з трьох етапів: соціальної адаптації, яка відбувається на підготовчому факультеті або на першому курсі за відсутності потреби мовної підготовки, соціальної інтеграції, яка охоплює навчання на базових факультетах, та соціальної індивідуалізації, яка, як правило, реалізується на завершальному етапі навчання (навчання в магістратурі) або в системі післядипломної освіти іноземців (навчання в аспірантурі, стажування), якщо вищу освіту вони здобули в Україні.

Засвоїти основи нового способу життя й нові культурні зразки іноземні студенти можуть достатньо успішно в умовах спеціально організованого розвивального освітньо-культурного середовища вищого навчального закладу.

Соціальна педагогіка розглядає освітнє середовище як один з основних факторів соціального виховання молоді. В. Стрельцова та Ху Жунсі аналізують освітнє середовище вищого навчального закладу як середовище, в якому відбувається соціальна адаптація студентів, і визначають його як культурно-

освітнє. В. Стрельцова розуміє його як “сукупність створених педагогами різноманітних умов (матеріальних, організаційно-управлінських, психолого-педагогічних, інформаційних, комунікативних, моральних, інноваційних та ін.), які впливають на процес культурного розвитку й саморозвитку студентів і викладачів у просторі освітнього закладу” [6, с. 46]. Ху Жунсі, аналізуючи культурно-освітнє середовище в аспекті адаптації китайських студентів, визначає його як “сукупність умов, які забезпечують набуття та актуалізацію іноземними студентами базових елементів інокультури, навичок міжкультурної взаємодії, що сприяє їх успішному професійно-особистісному становленню та розвитку в новому соціальному оточенні” [8, с. 57]. Т. Тюльпа розглядає соціокультурне середовище ВНЗ як “простір спільної життєдіяльності студентів, викладачів, співробітників університету, що забезпечує вибір цінностей, освоєння культури, життєвих смислів, способів культурної самореалізації, розкриття індивідуальних ресурсів особистості, структура якого детермінована особливостями освітньої установи” [7, с. 47].

Для ефективності процесу соціалізації іноземних студентів необхідно забезпечити максимально сприятливі умови для становлення, самодетермінації та саморозвитку їх особистості. Тобто необхідно створювати ефективне освітньо-культурне середовище, яке може забезпечити належні умови для творчого розвитку іноземного студента, реалізації його особистісного потенціалу з урахуванням специфіки особистісних характеристик.

На нашу думку, потреби іноземних студентів, особливості організації навчально-виховного процесу стосовно саме цієї категорії студентської молоді, а також узагальнення теоретичного досвіду щодо вивчення освітнього середовища в сучасній педагогічній науці дають підстави виділити в освітньо-культурному середовищі вищого навчального закладу такі компоненти: організаційно-технологічний компонент, який охоплює і навчальну, і соціально-побутову сферу організації освітньо-культурного середовища; навчально-професійний компонент; соціально-виховний компонент; соціокультурний компонент, пов'язаний із входженням іноземного студента в нову для нього культуру, із формуванням його соціокультурної компетенції, із соціальною адаптацією та інтеграцією в іншокультурне середовище. Соціокультурний компонент відображає специфіку освітньо-культурного середовища саме для іноземних студентів і впливає на організацію інших компонентів означеного середовища та на соціалізацію у ВНЗ іноземних студентів.

Як зазначає А. Рижанова, “процес соціального розвитку студентства має бути організованим, цілеспрямованим через соціальне виховання, соціально-педагогічні програми якого необхідно створювати з урахуванням реалій формування глобальної культури людства з одночасним збереженням унікальності кожного етносу” [4, с. 209]. Організація освітньо-культурного середовища з урахуванням особливостей та потреб іноземних студентів сприяє формуванню навичок міжкультурної взаємодії, особистісному та професійному розвитку, створює належні умови для взаємодії та взаємопроникнення культур, забезпечує комфортний психологічний стан іноземних студентів для оптимального входження в нове середовище. Відбувається організація ситуацій соціальної та культурної творчості, соціальної взаємодії в процесі виконання спільних соціокультурних проектів, розширення кола спілкування через залучення представників різних факультетів, інших навчальних закладів.

Усе викладене вище спонукало приділити особливу увагу організації соціокультурного компонента освітньо-культурного середовища, складовою якого, на наш погляд, може виступати створений при Студентській раді Харківської державної академії культури (ХДАК) Центр міжкультурної комунікації та соціальної інтеграції іноземних студентів, який має на меті формування стійкого соціокультурного підґрунтя соціального розвитку особистості іноземних студентів, їхнього професійного становлення, що сприяє підвищенню якості фахової підготовки іноземних студентів та доповнює їхню навчально-професійну підготовку. У структурі кожного навчального закладу, який здійснює підготовку іноземних громадян, є підрозділ, що безпосередньо відповідає за цей напрям роботи. У ХДАК також є Центр міжнародної освіти та співробітництва, який має

на меті організацію освітніх послуг іноземним громадянам, тобто займається професійною підготовкою іноземних студентів та організацією їх перебування в Україні. Створений при Студентській раді ХДАК Центр міжкультурної комунікації та соціальної інтеграції іноземних студентів, працюючи в постійній взаємодії з Центром міжнародної освіти та співробітництва, спрямовує свою роботу, перш за все, на організацію соціокультурної діяльності іноземних студентів, їх співпрацю з представниками українського соціуму в позанавчальний час.

Аналіз наукової літератури із зазначеного питання свідчить, що в сучасних педагогічних дослідженнях розглядалися можливості створення структур, подібних до Центру міжкультурної комунікації та соціальної інтеграції іноземних студентів у Харківській державній академії культури. Так, науковцями Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна запропоновано проект створення лінгвосоціокультурного адаптаційного центру для іноземних громадян, у діяльності якого пропонується виділити три напрями: лінгвокомунікативна адаптація; лінгвосоціальна адаптація; лінгвокультурна адаптація. Лінгвокомунікативна адаптація має на меті мовне забезпечення лінгвосоціальної та лінгвокультурної адаптації. Лінгвосоціальна адаптація забезпечує навчання тактик мовленнєвої поведінки для організації процесу входження іноземних студентів у сферу суспільних, групових та міжособистісних стосунків і адаптації до українського соціуму. Лінгвокультурна адаптація передбачає навчання тактик мовленнєвої поведінки, які забезпечують подолання крос-культурних розбіжностей у вербальному та невербальному спілкуванні, формування толерантності до національно-культурних стереотипів України. Також планується робота з підготовки соціальних педагогів для здійснення соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів на початковому етапі їх перебування у вищих навчальних закладах України та з інформаційної підтримки іноземних студентів, які потребують допомоги в процесі адаптації [3, с. 56–58].

У розробці програми та створенні Центру міжкультурної комунікації та соціальної інтеграції іноземних студентів у Харківській державній академії культури ми спиралися на запропоновані науковцями ХНУ імені В. Н. Каразіна положення та ідеї щодо напрямів діяльності та організації роботи. Але слід зауважити, що мета та напрями діяльності створеного у ХДАК Центру дещо відрізняється від лінгвосоціокультурного адаптаційного центру, який пропонують створити в ХНУ імені В. Н. Каразіна, перш за все, тим, що Центр ХДАК створено при органах студентського самоврядування, тому передбачено активне залучення до його роботи українських студентів різних напрямів та спеціальностей академії. Шляхом реалізації спільних проектів українські та іноземні студенти вступають у міжкультурну комунікацію, відбувається на практиці діалог культур.

Як зазначає у своєму дисертаційному дослідженні Ху Жунсі, для реалізації міжкультурного спілкування всіх учасників процесу адаптації спільними зусиллями викладачів та співробітників Інституту Конфуцію, Земляцтва китайських студентів у Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка було створено клуб "Світ китайської культури". Передбачалося, що робота клубу буде спрямована на ознайомлення всіх бажаючих із самобутністю китайської культури, але "вже у перші місяці роботи клуб став своєрідним осередком спілкування для всіх китайських студентів, що створювало підґрунтя для забезпечення міжкультурного спілкування всіх учасників процесу адаптації китайських студентів до культурно-освітнього середовища університету" [8, с. 157]. В організації роботи Центру міжкультурної комунікації та соціальної інтеграції іноземних студентів Харківської державної академії культури ми спиралися на представлені Ху Жунсі напрями адаптаційної діяльності.

Т. Язвінська у своєму дисертаційному дослідженні, присвяченому проблемі соціокультурної підтримки іноземних студентів у процесі адаптації до освітньої системи, розглядає діяльність Міжнародного центру культурного співробітництва Владивостоцького державного університету економіки і сервісу стосовно реалізації змістового компонента моделі соціокультурної підтримки іноземних студентів [10, с. 109]. Під час організації Центру міжкультурної комунікації та соціальної інтеграції іноземних студентів ми враховували визначені

Т. Язвінською напрями діяльності Міжнародного центру культурного співробітництва [10, с. 225].

Для організації діяльності Центру міжкультурної комунікації та соціальної інтеграції іноземних студентів Харківської державної академії культури нами також використовувався досвід, представлений у дослідженнях Р. Зінурової (навчально-освітня програма “Діалог культур”) [2, с. 316], Я. Довгополової (навчально-тренінговий курс “Основи формування толерантних відносин у полікультурному середовищі”) [1, с. 124], В. Стрельцової (тренінг адаптації студентів до умов культурно-освітнього середовища університету) [6, с. 169].

На підставі аналізу педагогічних досліджень та з урахуванням досвіду практичної діяльності нами визначено, що робота Центру міжкультурної комунікації та соціальної інтеграції іноземних студентів спрямована на розв’язання таких соціально-педагогічних завдань: формування освітньо-культурного середовища як середовища самореалізації іноземних студентів; надання підтримки іноземним студентам з метою подолання “культурного шоку”, їх успішної соціальної адаптації, соціальної інтеграції та соціальної індивідуалізації; створення педагогічних умов для творчої соціальної та культурної співпраці.

Відповідно до соціально-педагогічних завдань розроблена програма діяльності Центру міжкультурної комунікації та соціальної інтеграції іноземних студентів, яка розглядається нами як складова загальної програми соціально-педагогічного супроводу соціалізації іноземних студентів в освітньо-культурному середовищі вищого навчального закладу та реалізується за такими напрямками:

1. Створення складових соціокультурного та соціально-виховного компонентів освітньо-культурного середовища вищого навчального закладу відповідно до соціалізаційних потреб іноземних студентів, з урахуванням їх етнопсихологічних та соціокультурних особливостей. При цьому освітньо-культурне середовище розглядається як інтегративний фактор особистісного становлення іноземного студента у вищому навчальному закладі в природних соціокультурних умовах українського суспільства.

2. Проведення просвітницької діяльності (спільно з працівниками Центру міжнародної освіти та співробітництва ХДАК), яка сприяє соціальній адаптації та інтеграції іноземних студентів в освітньо-культурне середовище вищого навчального закладу: бесід щодо порядку перебування іноземних громадян на території України, правил реєстрації документів іноземців, оформлення посвідок на тимчасове проживання, реєстрації за місцем проживання; бесід щодо правил проживання в гуртожитку; дотримання норм гігієни та здорового способу життя; ознайомлення з освітніми стандартами України та освітніми вимогами вищого навчального закладу тощо. Ця діяльність спрямована на взаємодію із представниками різних служб, з якими іноземні студенти матимуть справу під час свого перебування та навчання у ВНЗ, на включення іноземних студентів до соціальної взаємодії в різних сферах життя, збагачення життєвого досвіду, засвоєння соціальної інформації, формування навичок мовленнєвого спілкування.

3. Організація діяльності щодо ознайомлення іноземних студентів із соціокультурним середовищем, у якому вони перебувають: проведення екскурсій вищим навчальним закладом (корпуси, бібліотека, їдальня, аудиторії, актові зали, спортивні зали, студія звукозапису тощо); ознайомлення з інфраструктурою міста (торгові центри, банки, аптеки, лікарні, бібліотеки, театри, музеї, виставкові зали, парки, місця відпочинку, заклади харчування, кіно-концертні зали); представлення гуртожитків та інфраструктури навколо них. Така діяльність спрямована на адаптацію іноземних студентів до нових соціокультурних умов, на формування навичок взаємодії із різними соціальними інститутами, на поступове освоєння соціального простору, в якому іноземному студентові доведеться прожити декілька років, отримуючи професійну освіту.

4. Організація співпраці іноземних та українських студентів у реалізації соціокультурних проектів та проведенні заходів, спрямованих на міжкультурний діалог, взаємодію. У ході такої співпраці відбувається формування груп взаємодії, до яких входять іноземні та українські студенти, відбувається творча взаємодія, складаються міжособистісні стосунки, відбувається пристосування до

професійної та активної соціокультурної діяльності в умовах нового освітньо-культурного середовища.

5. Проведення заходів, спрямованих на залучення іноземних студентів до українських національно-культурних традицій засобами позанавчальної діяльності, на соціальну інтеграцію в освітньо-культурне середовище вищого навчального закладу: вечорів, днів української культури, тренінгів, бесід, круглих столів, майстер-класів, екскурсій, циклу заходів, присвячених національним традиціям, особливостям культури регіонів України.

6. Проведення іноземними студентами заходів, спрямованих на ознайомлення з культурою, традиціями, звичаями, мовою, освітніми системами, літературною, театральною спадщиною, кінематографом їхньої країни. У процесі проведення таких заходів формуються ціннісні настанови на взаємодію та міжкультурний діалог у ході їх підготовки, організації та реалізації, на розвиток комунікативних умінь, створюється атмосфера доброзичливості, творчої взаємодії, відбувається формування толерантності, впевненості в собі, подолання міжкультурних комунікативних бар'єрів, чому сприяє спільне планування та прийняття рішень, взаємоповага і взаєморозуміння між українськими та іноземними студентами. Залучення іноземних студентів до активного громадського життя, студентського самоврядування, активної соціальної практики, реалізація ними власних проектів, на нашу думку, сприяє їх соціальній індивідуалізації.

7. Організація роботи щодо формування інформаційної грамотності та інформаційної культури іноземних студентів: участь у підготовці та проведенні спецкурсів, різноманітних заходів, спрямованих на розвиток інформаційних знань, умінь та навичок в умовах нового освітньо-культурного та інформаційного середовища.

8. Залучення іноземних студентів до участі у спортивних заходах: спартакіада ХДАК, спортивні змагання за межами академії, участь у них спільно з українськими студентами, що сприяє формуванню здорового способу життя, розширенню життєвих ресурсів, простору соціальної адаптації та соціальної інтеграції.

До розробки програми та реалізації напрямів діяльності Центру міжкультурної комунікації та соціальної інтеграції іноземних студентів залучаються представники органів студентського самоврядування, заступники деканів, які відповідають за виховну роботу, куратори, викладачі, працівники бібліотеки академії, коменданти гуртожитків, медичні працівники, українські та іноземні студенти всіх освітніх напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у ХДАК. Участь у роботі центру для студентів може розглядатися як своєрідний майданчик для практичної реалізації здобутих в освітньому процесі знань, умінь та навичок, оскільки вона безпосередньо пов'язана зі сферою їх майбутньої професійної діяльності – організацією соціокультурного середовища розвитку особистості

Проекти, представлені в програмі центру, спрямовані на інтенсифікацію навчально-професійної підготовки, на виявлення та розвиток творчих здібностей, на реалізацію особистісного потенціалу, формування особистісно-професійних якостей. Серед уже реалізованих в межах діяльності Центру міжкультурної комунікації та соціальної інтеграції іноземних студентів соціокультурних проектів заходи, пов'язані з традиціями та звичаями українського народу та народів, які представляють іноземні студенти: літературно-мистецькі вечори: "Знайомтеся – Україна", "Пісенні традиції Слобожанщини", "Духовні орієнтири української літератури", "Хореографічні мотиви України"; театралізовані виховні заходи: "Українські вечорниці", "Свято Миколая", "Українське Різдво", "Масляна", "Великдень в Україні"; спортивна гра "Козацькі забави" тощо; проведення майстер-класів: "Таємниці української кухні", "Українська писанка", "Лялька-мотанка", "Дивосвіт української вишивки", "Опішнянська кераміка" тощо; вечори-презентації: "Кухні народів світу", "Діалог на кухні", "Загадковий світ Китаю", "Незнайома Туреччина", "Традиції країн арабського світу"; організація факультативних занять із вивчення китайської, турецької, арабської, азербайджанської мов за участю іноземних та українських студентів, співробітників та викладачів ХДАК; перегляд та обговорення циклу фільмів етнографічного змісту; організація

та проведення заходів, що містять відомості про культуру українського народу, про цінності української культури, про стереотипи поведінки в українському суспільстві: лекції-презентації: “Українська народна архітектура”, “Рослинні і тваринні символи укра-їнців”, “Українська вишивка”, “Звичаї та обряди українців”, “Обереги українців”, “Художники України”; лекції-бесіди: “Українська оселя”, “Українське традиційне вбрання”, “Таємниці писанки”, “Лялька-мотанка в українській культурі”, “Культура народів України”; круглі столи: “Художні традиції Слобожанщини”, “Музеї України”, “Міста України”, “Українська етнографічна візуалістика”, “Система вищої освіти України”; тренінги: “Мовленнєвий етикет українців”, “Традиції та обряди календарного циклу”; організація екскурсій, відвідування музеїв, театрів, виставок, концертів, культурних заходів, ярмарок, які проводяться в місті та області (етнографічні фестивалі “Печенізьке поле”, “Весілля в Малинівці”, фестиваль пісенно-обрядового фольклору “Сьогодні Купала, а завтра Івана”, “Великий Слобожанський ярмарок”, “День міста” тощо). Важливим напрямом діяльності центру є ознайомлення іноземних студентів зі структурою, традиціями Харківської державної академії культури, яке розпочинається із перегляду презентаційного фільму “Харківська державна академія культури” (англійською, китайською або російською мовою). Потім проводяться екскурсії по факультетах та структурних підрозділах. Окремо передбачається програма ознайомлення з бібліотекою та робота щодо формування інформаційної культури іноземних студентів. Під час проведення заходів відбувається неформальне спілкування іноземних студентів з представниками українського соціуму, що сприяє соціалізації іноземних студентів.

Діяльність центру дозволяє організувати максимальне включення іноземних студентів до широкого соціокультурного контексту, залучати їх до реалізації міжкультурної комунікації в різних формах та ситуаціях соціальної взаємодії, що має позитивний вплив на розвиток соціального інтелекту, навичок толерантності, міжособистісних та міжкультурних взаємин, комунікативної компетенції, тобто сприяє соціалізації іноземних студентів в освітньо-культурному середовищі ВНЗ.

Висновки. Отже, Центр міжкультурної комунікації та соціальної інтеграції іноземних студентів Харківської державної академії культури є складовою соціокультурного компонента освітньо-культурного середовища вищого навчального закладу, що дозволяє здійснювати постійну міжкультурну взаємодію шляхом включення через діяльність центру в його структуру різноманітних соціокультурних проектів, залучення до їх реалізації усіх учасників цієї взаємодії, тобто створюються можливості для координації діяльності усіх структур освітньо-культурного середовища вищого навчального закладу стосовно організації навчально-виховного процесу професійної підготовки іноземних громадян з урахуванням їх етнічних, соціокультурних та особистісних характеристик. Діяльність Центру міжкультурної комунікації та соціальної інтеграції іноземних студентів є складовою розробки та реалізації загальної програми соціально-педагогічного супроводу соціалізації іноземних студентів в освітньо-культурному середовищі вищого навчального закладу, оскільки ця діяльність спрямована на забезпечення успішної соціалізації іноземних студентів в освітньо-культурному середовищі вищого навчального закладу, а також на зміни в самому освітньо-культурному середовищі за рахунок створення нових соціально-педагогічних проектів, проведення різноманітних адаптаційних та інтеграційних заходів за участю викладачів, співробітників академії, українських студентів, представників студентської ради, з активним залученням до соціокультурної діяльності іноземних студентів, що сприяє їх успішному входженню в соціум, соціальній адаптації до умов українського суспільства та соціальній інтеграції в український соціум.

Перспективи подальших досліджень. Перспективні напрями наших наукових розвідок вбачаємо в дослідженні значення діяльності Центру міжкультурної комунікації та соціальної інтеграції іноземних студентів в реалізації програми соціально-педагогічного супроводу соціалізації іноземних студентів в освітньо-культурному середовищі вищого навчального закладу.

Література

1. Довгополова Я. В. Формування толерантних відносин студентів у полікультурному середовищі вищого навчального закладу : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.05 "Соціальна педагогіка" / Довгополова Я. В. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – 206 с.
2. Зинурова Р. И. Этническая социализация молодежи в условиях современного российского общества : дисс. ... д-ра социол. наук : спец. 22.00.04 "Социальная структура, социальные институты и процессы" / Зинурова Р. И. – М. : Российский государственный социальный университет, 2005. – 383 с.
3. Портрет образовательного мигранта. Основные аспекты академической, языковой и социокультурной адаптации : колл. монография / науч. ред. Е. Ю. Кошелева. – Томск : РАУШ МБХ, 2011. – 204 с.
4. Рижанова А. О. Соціалізація студентської молоді в умовах інформаційного суспільства / А. О. Рижанова // Вісник Харківської державної академії культури. – 2009. – Вип. 27. – С. 202–210.
5. Соціальна педагогіка : мала енциклопедія / за заг. ред. І. Д. Зверєвої. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 336 с.
6. Стрельцова В. Ю. Соціальна адаптація студентів інституту культури і мистецтв до умов відкритого культурно-освітнього середовища : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.05 "Соціальна педагогіка" / В. Ю. Стрельцова. – Луганськ : ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2009. – 201 с.
7. Тюльпа Т. М. Соціокультурне середовище вищого педагогічного навчального закладу як умова успішної соціалізації студентської молоді / Т. М. Тюльпа // Наукові записки Ніжинського державного університету імені М. Гоголя. Серія "Психолого-педагогічні науки". – 2012. – № 3. – С. 45–48.
8. Ху Жунсі. Педагогічні умови адаптації китайських студентів до культурно-освітнього середовища вищих навчальних закладів України : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 "Соціальна педагогіка" / Жунсі Ху. – Луганськ : ДЗ "ЛНУ імені Тараса Шевченка", 2014. – 230 с.
9. Шейко В. М. Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина XIX – початок XXI ст.) : монографія / В. М. Шейко, Ю. П. Богуцький. – К. : Генеза, 2005. – 592 с.
10. Язвинская Т. Н. Социокультурная поддержка иностранных студентов в процессе адаптации к российскому образованию : дисс. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.08 "Теория и методика профессионального образования" / Язвинская Т. Н. – Чита : ГОУ ВПО "Читинский государственный университет", 2009. – 234 с.